

N A C R T

Na osnovu člana IV 4. tačka a) Ustava Bosne i Hercegovine Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na _____ sjednici Predstavničkog doma, održanoj ____ 2022. godine i ____ sjednici Doma naroda, održanoj _____ 2022. godine, usvojila je

ZAKON O SUDOVIMA BOSNE I HERCEGOVINE

DIO PRVI- OPŠTE ODREDBE

Član 1. (Predmet)

Ovim zakonom uređuje se kontinuitet postojanja Suda Bosne i Hercegovine, osnivanje Višeg suda Bosne i Hercegovine kao drugostepenog suda, organizacija sudova, nadležnost, unutarinja organizacija, javnost rada, finansiranje i druga pitanja od značaja za organizaciju i funkcionisanje sudova na nivou Bosne i Hercegovine.

Član 2. (Sudska vlast na nivou Bosne i Hercegovine)

- (1) Sudsku vlast na nivou Bosne i Hercegovine vrše Sud Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud) i Viši sud Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Viši sud).
- (2) Sud je nadležan da sudi u prvom, a Viši sud sudi u drugom stepenu i odlučuju o drugim pitanjima propisanim ovim zakonom.
- (3) Sud i Viši sud (u daljnjem tekstu: Sudovi) se osnivaju i ukidaju zakonom.

Član 3. (Sjedište i pečat)

- (1) Sjedište Suda je u Sarajevu, a sjedište Višeg suda u Mostaru.
- (2) Sudovi imaju svoj pečat u skladu sa Zakonom o pečatima institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 12/98, 14/03 i 62/11).
- (3) Na zgradi u kojoj je smješten sud moraju biti istaknuti naziv suda, grb i zastava Bosne i Hercegovine.

Član 4. (Rodna ravnopravnost)

Izrazi koji su u ovom zakonu radi preglednosti dati u jednom gramatičkom rodu, bez diskriminacije se odnose i na muški i na ženski rod“.

DIO DRUGI – OSNOVNA NAČELA NA KOJIMA SE ZASNIVA RAD SUDOVA

Član 5.

(Sastav i broj sudija)

Ukupan broj sudija u svakom sudu utvrđuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Visoko sudsko i tužilačko vijeće).

Član 6.

(Nezavisnost)

(1) Sudija samostalno i nezavisno izvršava svoje dužnosti i odluke donosi u skladu sa zakonom i ličnim tumačenjem činjenica, poštujući ljudska prava i jednakost stranaka pred sudom, čuvajući lični autoritet i dostojanstvo suda bez bilo kakvih ograničenja, neprimjerenog utjecaja, pritiska, direktnih ili indirektnih prijetnji od bilo kojih tijela, uključujući i tijela unutar sudskog sistema.

(2) Zabranjen je svaki oblik utjecaja na donošenje sudskih odluka, kao i na tok i ishod sudskog postupaka, a posebno svaki oblik prisile prema sucima, zlouporaba javnih ovlaštenja i ličnog uticaja ili bilo kakvog neprimjerenog ponašanja koje može ugroziti nezavisnost pravosuđa.

Član 7.

(Odgovornost)

Suci su dužni u predmetima koji su im dodijeljeni u rad štiti prava i slobode svih osoba jednako, poštujući njihovo dostojanstvo tokom vođenja sudskog postupaka, tako da strankama osiguraju pravično suđenje unutar razumnog vremenskog roka.

Član 8.

(Imunitet)

(1) Suci imaju imunitet sukladno ovom zakonu.

(2) Sudac ne može biti pozvan na odgovornost za izraženo mišljenje ili glasanje pri donošenju sudske odluke, osim ako se radi o kršenju zakona od strane suca koje je kazneno djelo.

(3) Za štetu koju strankama u vršenju službene dužnosti učine sudije, odgovara Bosna i Hercegovina.

Član 9.

(Zaštita prava)

Sudovi štite prava i slobode zagarantovane Ustavom Bosne i Hercegovine i zakonima Bosne i Hercegovine, te u svom radu, osiguravaju pravično suđenje, jednaku primjenu zakona, ravnopravnost i jednakost svih građana pred zakonom.

Član 10.

(Preispitivanje sudskih odluka)

Odluku Suda može preispitati, mijenjati i ukidati Viši sud povodom pravnih lijekova u postupku koji je propisan zakonom.

Član 11.
(Javnost)

(1) Rad Sudova je javan.

(2) Javnost rada Sudova obezbjeđuje se javnim raspravljanjem pred Sudovima, objavljivanjem sastava suda, davanjem obavještenja javnosti o toku sudskog postupka pod uslovima propisanim zakonom i objavljivanjem sudskih odluka i drugih informacija od interesa za javnost.

(3) Načelo javnosti rada kao i slučajevi isključenja javnosti propisani su procesnim zakonima koje sud primjenjuje.

Član 12.
(Službeni jezici)

(1) U postupku pred Sudovima i u obraćanju Sudova sa strankama u upotrebi su bosanski, srpski i hrvatski jezik, te latinično i ćirilično pismo.

(2) Sudovi vode postupak i donose odluke na jeziku i pismu kojim se služi sudija u postupku ili jeziku koji odredi predsjednik vijeća.

(3) Sud može na zahtjev stranke osigurati prevod na ročištu ili prevod odluke suda na jezik kojim se stranka služi u postupku, i to u krivičnom postupku na trošak suda, a u ostalim postupcima na trošak stranke.

Član 13.
(Sudijska toga)

(1) Sudije u toku javnog dijela suđenja i prilikom javnog objavljivanja odluka nose sudijsku togu.

(2) Visoko sudsko i tužilačko vijeće posebnim pravilnikom određuje izgled sudijske toge.

Član 14.
(Oznake pripadnosti)

(1) Sudije za vrijeme vršenja službene i sudijske dužnosti ne smiju isticati bilo kakve oznake i sadržaje vjerske političke, nacionalne ili druge pripadnosti, niti smiju preduzimati bilo kakve radnje koje uključuju molitvu ili vjerske gestove ili izraze.

(2) Predsjednik suda će posebnim pravilnikom regulisati pravila ponašanja i odijevanja za zaposlene i stranke u skladu sa stavom (1) ovog člana.

Član 15.
(Saradnja i pravna pomoć)

(1) Sud, Viši sud i drugi sudovi u Bosni i Hercegovini će saradivati međusobno, kao i s drugim organima u Bosni i Hercegovini i stranim sudovima u skladu sa procesnim zakonima.

(2) U predmetima iz svoje nadležnosti Sudovi pružaju pravnu pomoć drugim sudovima u Bosni i Hercegovini i inostranstvu u skladu sa zakonom i međunarodnim sporazumom ili na osnovu načela reciprociteta.

(3) Sve institucije, organizacije, organi i tijela vlasti i pravna lica koja vrše javna ovlaštenja, dužna su sudovima, na njihov zahtjev, blagovremeno dostaviti tražene spise, isprave i druge podatke, potrebne za vođenje određenog sudskog postupka.

DIO TREĆI – NADLEŽNOST SUDOVA

POGLAVLJE I – Nadležnosti Suda

Član 16. (Krivična nadležnost)

(1) Sud je nadležan da u prvom stepenu sudi za krivična djela utvrđena Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine i drugim zakonima koje je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

(2) Sud je nadležan i za krivična djela iz *oblasti* terorizma, trgovine ljudima i seksualno iskorištavanje žena i djece, nezakonite trgovine drogom, nezakonite trgovine oružjem, pranje novca, korupcije, krivotvorenje sredstava plaćanja, kompjuterskog i organizovanog kriminala utvrđena zakonima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine:

- a) ako su djelomično ili u cijelosti počinjena na teritoriji dva entiteta, jednog ili dva entiteta i Brčko distrikta ili izvan teritorije Bosne i Hercegovine; ili
- b) ako su djelomično ili u cijelosti počinjena *nezakonitim aktivnostima izvršenim zajedničkim djelovanjem kriminalnih grupa* na teritoriji dva entiteta, jednog ili dva entiteta i Brčko distrikta ili izvan teritorije Bosne i Hercegovine; ili
- c) ako je izvršenjem tih krivičnih djela *nastala šteta* velikih razmjera po institucije Bosne i Hercegovine; ili
- d) ako su ta krivična djela u suprotnosti sa međunarodnim obavezama Bosne i Hercegovine.

(3) Sud je nadležan i da:

a) odlučuje o pitanjima koja se tiču provođenja međunarodnih i međuentitetskih krivičnih propisa, uključujući i odnose s Interpolom i drugim međunarodnim policijskim organima, kao što su transfer osuđenog lica, izručenje i predaja lica koje druga država, odnosno međunarodni sud ili tribunal zahtijevaju od bilo kojeg organa na području Bosne i Hercegovine;

b) odlučuje o ponavljanju krivičnog postupka okončanog pravosnažnom odlukom Suda u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine.

Član 17.
(Građanska nadležnost)

Sud je nadležan da:

- a) rješava imovinske sporove između Bosne i Hercegovine i entiteta, između Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta, između entiteta, između entiteta i Brčko distrikta i između institucija Bosne i Hercegovine koje vrše javna ovlaštenja;
- b) rješava imovinske sporove proistekle iz štete koja je nastala pri vršenju javnih ovlaštenja organa uprave Bosne i Hercegovine, drugih institucija Bosne i Hercegovine i službenih lica tih organa i institucija, ako drugim zakonom to nije drugačije uređeno;
- c) provodi izvršni postupak i postupak obezbjeđenja potraživanja, ako drugim zakonom to nije drugačije uređeno;
- d) rješava i druge sporove ako je nadležnost Suda utvrđena zakonima Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom.

Član 18.
(Upravna nadležnost)

Sud je nadležan da:

- a) odlučuje o tužbama protiv konačnih upravnih akata, uključujući i upravnu šutnju, institucija Bosne i Hercegovine i njenih organa, javnih agencija, javnih korporacija, institucija Brčko distrikta i drugih organizacija utvrđenih zakonom Bosne i Hercegovine, donesenih u vršenju javnih ovlaštenja;
- b) ocjenjuje zakonitost konačnih upravnih akata donesenih na osnovu zakona Bosne i Hercegovine, pri vršenju javnih dužnosti organa vlasti Bosne i Hercegovine iz tačke a) ovog člana, za koje zakonom nije predviđena sudska zaštita van upravnog spora;
- c) odlučuje o zahtjevima za zaštitu sloboda i prava zagarantovanih Ustavom Bosne i Hercegovine, ako su povrijeđena konačnim pojedinačnim aktom ili radnjom službenog lica institucija Bosne i Hercegovine i njenih organa, institucija Brčko distrikta i drugih organizacija utvrđenih zakonima Bosne i Hercegovine, donesenim u vršenju javnih ovlaštenja;
- d) odlučuje o ponavljanju postupka;
- e) rješava i druge sporove ako je nadležnost Suda utvrđena zakonima Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom.

POGLAVLJE II – Nadležnosti Višeg suda

Član 19.
(Stvarna nadležnost)

(1) Viši sud je nadležan da odlučuje o:

- a) redovnim pravnim lijekovima protiv odluka Suda;
- b) pravnim lijekovima na odluke svojih vijeća, ako je to zakonom predviđeno;
- c) vanrednim pravnim lijekovima protiv pravosnažnih odluka Suda, kada je to zakonom propisano;

(2) Viši sud je nadležan i da:

- a) odlučuje o žalbama protiv odluka Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine i u postupcima zbog sukoba interesa;
- b) rješava sukob nadležnosti između sudova iz različitih entiteta, između sudova entiteta i Brčko distrikta, te između Suda i bilo kojeg drugog suda, protiv koje odluke nije dozvoljena žalba;

- c) rješava o prijedlogu za prenošenje nadležnosti sa Suda na drugi sud u entitetu ili Brčko distriktu, kada je iz stvarnih ili pravnih razloga spriječen da postupa Sud;
- d) rješava o prijedlogu za prenošenje nadležnosti sa sudova Brčko distrikta na stvarno nadležni sud entiteta ili Suda, kada su iz stvarnih ili pravnih razloga spriječeni da postupaju sudovi Brčko distrikta;
- e) rješava o prijedlogu za prenošenje nadležnosti sa sudova jednog entiteta na sud drugog entiteta ili Sud ili na sudove Brčko distrikta, kada su iz stvarnih ili pravnih razloga spriječeni da postupaju sudovi tog entiteta;
- f) rješava u svim drugim predmetima kada je to predviđeno zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom.

Član 20.

(Pokretanje ocjene ustavnosti zakona)

Sudovi mogu pokrenuti postupak za ocjenu ustavnosti zakona pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine.

DIO ČETVRTI – UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA SUDOVA

POGLAVLJE I – Rukovođenje sudovima i rad u sjednicama

Član 21.

(Predsjednik suda)

- (1) Sud i Viši sud imaju predsjednika suda.
- (2) Predsjednik suda je sudija koji uz sudijsku dužnost:
 - a) predstavlja sud pred državnim tijelima i organizacijama;
 - b) imenuje sudije u različita odjeljenja i vijeća, osim ako je drugačije propisano ovim zakonom;
 - c) određuje zamjenu za sudiju u slučaju izuzeća sudije kako se odluči na općoj sjednici suda;
 - d) određuje datum opće i proširene sjednice,
 - e) saziva i rukovodi radom opće i proširene sjednice suda;
 - f) izrađuje i izvršava budžet suda;
 - g) organizuje rad suda i rukovodi osobljem suda;
 - h) donosi podzakonske akte u skladu sa ovim zakonom i interne akte u skladu sa poslovnikom o radu tog suda;
 - j) druge poslove neophodne za unapređenje organizacije rada suda.
- (3) Predsjednik na općoj sjednici suda predlaže plan rada koji se priprema na početku svake kalendarske godine.
- (4) Predsjednik suda može pojedine svoje nadležnosti prenijeti na sudiju, registrara ili generalnog sekretara tog suda.
- (5) Predsjednik suda određuje sudiju koji će ga zamijeniti u njegovom odsustvu.

Član 22.
(Opšta sjednica)

- (1) Opštu sjednicu suda čine predsjednik i sve sudije tog suda.
- (2) Opšta sjednica suda, u skladu s načelom sudske autonomije, odlučuje o svim pitanjima bitnim za funkcionisanje suda, izuzev onih koji su ovim zakonom izričito stavljani u nadležnost predsjednika ili drugog lica ili tijela tog suda.
- (3) Opštu sjednicu suda saziva predsjednik tog suda, a obavezno se saziva kada to zatraži sudsko odjeljenje ili najmanje pet sudija.
- (4) Opštom sjednicom rukovodi predsjednik tog suda, a u slučaju odlučivanja o izuzeću predsjednika suda, opšta sjednica će odrediti zamjenu u njenom vođenju.
- (5) Na opštoj sjednici sud:
 - a) usvaja poslovnik o radu suda;
 - b) usvaja godišnji plan rada;
 - c) odlučuje o drugim važnim pitanjima.
- (6) Za punovažnost odlučivanja u opštoj sjednici potrebno je prisustvo najmanje dvije trećine sudija, a odluke se donose većinom glasova prisutnih sudija. Sudija se ne može suzdržati od glasanja, ali može izdvojiti mišljenje.
- (7) Način rada opšte sjednice uređuje se poslovníkom o radu.

Član 23.
(Proširena sjednica Višeg suda)

- (1) Viši sud može održati i proširenu sjednicu suda kojeg čine predsjednik i sudije Višeg suda, predsjednik Suda i predsjednici odjeljenja Suda.
- (2) Na proširenoj sjednici razmatraju se aktuelna pitanja sudske prakse, analizira potreba za stručnim usavršavanjem sudija, stručnih saradnika, viših stručnih saradnika i stručnih savjetnika, te obavljaju i drugi poslovi određeni zakonom.
- (3) Za punovažnost odlučivanja u proširenoj sjednici potrebno je prisustvo najmanje dvije trećine sudija, a odluke se donose većinom glasova.
- (4) Način rada proširene sjednice uređuje se poslovníkom o radu koji na prijedlog predsjednika Višeg suda većinom glasova usvaja proširena sjednica.

Član 24.
(Kolegij predsjednika suda)

- (1) Predsjednik suda, po potrebi, a najmanje jednom u tri mjeseca, saziva kolegijum koji čine predsjednik, predsjednici odjeljenja, registrar, a prema potrebi i drugo osoblje koje odredi predsjednik tog suda.

(2) Kolegijum razmatra sva pitanja koja se odnose na obavljanje poslova iz djelokruga tog suda, a naročito:

- a) ažurnost suda i ostvareni rezultati programa rada u prethodnom periodu;
- b) stanje svakog sudskog referata po odjeljenjima;
- c) rad po prioritetnim predmetima;
- d) način unapređenja rada, stručno usavršavanje sudija i ostalih zaposlenika;
- e) izvještaji o radu, kao i druga pitanja značajna za rad suda predviđena poslovnikom o radu.

(3) Na osnovu analize i rezultata sa sjednice, predsjednik suda može donijeti mjere za bolji i ažurniji rad tog suda.

POGLAVLJE II - Sudska odjeljenja i odjeli

Član 25. (Sudska odjeljenja)

(1) Radi odlučivanja o stvarima iz iste pravne oblasti, u Sudu i Višem sudu mogu se uspostaviti sudska odjeljenja:

- a) krivično odjeljenje;
- b) građansko odjeljenje;
- c) upravno odjeljenje.

(2) U Sudu se može osnovati i izvršno odjeljenje Suda, radi provođenja Zakona o izvršnom postupku pred sudom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 18/03)"

(3) Odjeljenjem rukovodi predsjednik odjeljenja, kojeg imenuje i razješava predsjednik tog suda.

Član 26. (Sjednice sudskih odjeljenja)

(1) Predsjednik odjeljenja saziva i rukovodi sjednicom sudskog odjeljenja.

(2) Na sjednicama sudskog odjeljenja razmatraju se pitanja od interesa za rad i unapređenje metoda rada odjeljenja, kao i ujednačavanje prakse po pravnim i drugim pitanjima odjeljenja.

(3) Predsjednik suda, kao i svaki sudija tog odjeljenja, može inicirati održavanje sjednice sudskog odjeljenja u vezi s pravilnom primjenom zakona i zauzimanjem pravnih shvatanja.

Član 27. (Odjeli)

(1) U sastavu odjeljenja svaki sud može uspostaviti odjele.

(2) Uspostava odjela uređuje se poslovnikom o radu tog suda.

Član 28.
(Način rada)

- (1) Sudovi sude u vijećima sudaca, osim ako je zakonom propisano postupanje sudije pojedinca.
- (2) Ako drugim zakonom nije drugačije propisano, o redovnim i vanrednim pravnim lijekovima izjavljenim na odluke Suda odlučuje Viši sud u vijeću sastavljenom od trojice sudija.

Član 29.
(Poslovník o radu)

(1) Poslovníkom o radu definišu se pravila funkcionisanja tog suda u skladu s načelom sudske autonomije, a posebno pravila po kojima se postupa na općoj sjednici i po kojima postupaju predsjednik, sudska odjeljenja, odjeli i službe tog suda kada postupaju u stvarima iz svoje nadležnosti.

(2) Poslovník iz stava (1) ovog člana usvaja opšta sjednica, na prijedlog predsjednika tog suda.

POGLAVLJE III – Sudska uprava i službenici suda

Član 30.
(Sudska uprava)

Sudsku upravu u Sudu i Višem sudu čine Kabinet predsjednika suda, Ured registrara i Sekretarijat.

Član 31.
(Kabinet predsjednika Suda)

Kabinet predsjednika suda obavlja poslove podrške predsjedniku tog suda, a naročito poslove protokola, odnose s javnošću, međunarodne saradnje i obavlja druge poslove u skladu sa ovim zakonom i pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta tog suda (u daljem tekstu: pravilnik o unutrašnjoj organizaciji).

Član 32.
(Ured registrara)

- (1) Ured registrara je organizaciona jedinica sudske uprave nadležna za pružanje pravne i stručne podrške sudijama na predmetima iz nadležnosti tog suda.
- (2) Registrar u saradnji sa predsjednikom suda, rukovodi uredom registrara i obavlja poslove u skladu sa pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji.
- (3) Registrara po provedenoj konkursnoj proceduri imenuje predsjednik tog suda.
- (4) Za registrara suda može biti imenovan diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom, koji ima najmanje šest godina radnog iskustva na složenim pravnim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita i odovarajuće rukovodno iskustvo.

Član 33.
(Sekretarijat)

(1) Sekretarijat je organizaciona jedinica sudske uprave nadležna za obavljanje pravnih, administrativnih, materijalno-finansijskih i tehničkih poslova, neophodnih za funkcionisanje tog suda.

(2) Generalni sekretar, pod nadzorom predsjednika suda, rukovodi sekretarijatom i obavlja poslove u skladu sa pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji tog suda.

(3) Generalnog sekretara po provedenoj konkursnoj proceduri imenuje predsjednik suda.

(4) Za generalnog sekretara može biti imenovan diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom, koji ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci i odovarajuće iskustvo na organizacionim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita.

Član 34.
(Zaposleni)

(1) Zaposlene u svakom sudu, u smislu ovog zakona, pored registrara i generalnog sekretara, čini stručno sudsko osoblje, administrativno i pomoćno osoblje.

(2) Zaposlene, po provedenoj konkursnoj proceduri, imenuje predsjednik tog suda.

(3) Broj zaposlenih, sistematizacija radnih mjesta, opis poslova, ovlašćenja i odgovornosti, potrebna stručna sprema i drugi uslovi za zapošljavanje u svakom sudu se posebno utvrđuju pravilnikom o unutaršnjoj organizaciji.

Član 35.
(Stručno sudsko osoblje)

(1) Stručno sudsko osoblje čine stručni saradnici, pravni savjetnici – asistenti i pravni savjetnici.

(2) Stručno sudsko osoblje pomaže sudiji u njegovom radu, vrši analizu pravnih pitanja, priprema predmete za suđenje, piše nacрте odluke, te obavlja, samostalno ili pod nadzorom i po uputstvima sudije i druge poslove podrške neophodne za zakonito, blagovremeno i efikasno funkcionisanje odjeljenja odnosno odjela sudova, u skladu sa zakonom i pravilnikom o unutaršnjoj organizaciji.

Član 36.
(Administrativno i pomoćno osoblje)

(1) Administrativno osoblje obavlja pravne, administrativne, informacione i materijalno-finansijske poslove, a pomoćno osoblje tehničke i ostale prateće poslove značajne za rad suda.

(2) Propisi o pravima i obavezama zaposlenika u organima uprave Bosne i Hercegovine primjenjuju se i na administrativno i pomoćno osoblje u sudovima.

Član 37.
(Ocjenjivanje)

Ocjenjivanje rezultata rada registrara, generalnog sekretara i zaposlenih u svakom sudu jednom godišnje vrši predsjednik tog suda.

Član 38.
(Odgovornost)

Zaposleni u Sudovima su odgovorni za povrede službenih dužnosti u skladu sa propisima o radnim odnosima koji se primjenjuju na zaposlenike i državne službenike u institucijama Bosne i Hercegovine.

Član 39.
(Plate)

(1) Plate i naknade i određena materijalna prava registrara, generalnog sekretara i stručnog sudskog osoblja utvrđena su Zakonom o platama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 90/05, 32/07 i 77/20).

(2) Plate i naknade administrativnog i pomoćnog osoblja utvrđene su Zakonom o platama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20 i 65/20).

Član 40.
(Kriteriji za određivanje broja zaposlenih)

(1) Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine utvrđuje kriterije za određivanje ukupnog broja zaposlenih u svakom sudu, koji je potreban za blagovremeno i efikasno obavljanje poslova.

(2) Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u skladu sa kriterijima iz stava (1) ovog člana donosi predsjednik tog suda.

Član 41.
(Personalna evidencija)

Za zaposlene u Sudovima vodi se personalna evidencija, u skladu sa uputstvom o sadržaju, načinu vođenja i čuvanja personalnih dosijea zaposlenih koje donosi predsjednik tog suda.

Član 42.
(Sudijski pripravnici)

(1) Za pripravnika može biti primljen na praksu diplomirani pravnik koji ispunjava opšte uslove propisane Zakonom o radu u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 26/04, 7/05, 48/05, 50/08, 60/10, 32/13 i 93/17).

(2) Pripravniku se postepeno dodjeljuju sve vrste poslova radi sticanja praktičnog iskustva.

(3) Pripravnik se zapošljava na određeno vrijeme do sticanja uslova za polaganje pravosudnog ispita, a najduže dvije godine, na način propisan Odlukom o uslovima i načinu prijema pripravnika visoke stručne spreme u radni odnos u institucije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 52/05, 102/09 i 9/15).

(4) Radi stručnog osposobljavanja za samostalan rad, sudovi mogu, bez zasnivanja ranog odnosa primiti diplomiranog pravnika u skladu sa odredbama Odluke iz stava (3) ovog člana, koje se odnose na volontera.

(5) Broj sudijskih pripravnika kao i uslovi za zapošljavanje u svakom sudu utvrđuje se pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, a izbor se obavlja na osnovu javnog konkursa koji objavljuje predsjednik tog suda.

POGLAVLJE IV – Zaštita tajnih podataka

Član 43.

(Povjerljivost)

Sudije i službenici suda dužni su čuvati u tajnosti sve što u toku svog rada saznaju o učesnicima u postupku i o pravnim i činjeničnim okolnostima njihovog predmeta, te su dužni čuvati kao povjerljive podatke koji nisu dostupni javnosti.

Član 44.

(Službena tajna)

(1) Sudije i službenici suda dužni su čuvati službenu tajnu, bez obzira na način na koji su je doznali.

(2) Pod službenom tajnom podrazumijevaju se naročito:

- a) svi podaci koji su kao službena tajna određeni zakonom ili drugim propisom;
- 2) svi podaci koji su kao službena tajna određeni općim aktima državnih organa, pravnih lica i drugih institucija;
- c) podaci i isprave koji su posebno određeni kao službena tajna od državnih organa, pravnih lica i drugih institucija, i
- d) podaci i isprave koje je kao službenu tajnu odredio predsjednik suda ili ovlašteni službenik suda.

(3) Obaveza čuvanja službene tajne traje i nakon prestanka rada u sudu.

(4) Predsjednik suda ili drugo lice koje on ovlasti, može sudiju ili drugo zaposleno lice suda, ili sudskog tumača ili vještaka, osloboditi obaveze čuvanja službene tajne, ako u pojedinom slučaju za to postoje opravdani razlozi.

(5) Odluku o slobađanju obaveze čuvanja službene tajne za predsjednika Suda donosi predsjednik Višeg suda, a za predsjednika Višeg suda Opšta sjednica tog suda.

DIO PETI - NADLEŽNOST MINISTARSTVA PRAVDE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 45.

(Nadležnost Ministarstva pravde)

(1) Ministarstvo pravde u okviru sudske uprave ima sljedeće nadležnosti:

- a) izrada zakonskih tekstova i drugih propisa za uspostavljanje, nadležnost i postupak pred Sudovima;
- b) prati primjenu ovog zakona i drugih propisa koji se odnose na organizaciju i poslovanje Sudova;
- d) prikuplja statističke i druge podatke o radu Sudova;

- e) prati obavljanje poslova sudske uprave;
- f) saraduje sa predsjednikom u rješavanju pritužbi koje primi ministarstvo, a koje se odnose na sudsku upravu;
- h) druge poslove predviđene ovim zakonom.

(2) Sudovi su dužni dostaviti Ministarstvu pravde sve tražene podatke koji su potrebni za vršenje nadležnosti iz stava (1) ovog člana.

(3) Sudovi podnose Ministarstvu pravde godišnji izvještaj o radu za proteklu godinu do 31. marta tekuće godine.

(4) Ministarstvo pravde vrši svoje dužnosti na način koji osigurava nezavisnost Sudova i ne smije na bilo koji način uticati na rad Sudova u vezi sa pojedinačnim predmetima.

Član 46.

(Nadzor nad pravosudnom upravom)

(1) Nadzor nad pravilnim obavljanjem poslova sudske uprave obavljaju ovlašteni inspektori Ministarstva pravde.

(2) U vršenju nadležnosti iz poslova pravosudne uprave Ministarstvo pravde saraduje i dostavlja sve informacije Visokom sudskom i tužilačkom vijeću.

Član 47.

(Sudska policija)

Sudska policija Bosne i Hercegovine pruža pomoć Sudovima i izvršava druge naloge Sudova u skladu sa Zakonom o sudskoj policiji Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 21/03 i 18/13) i podzakonskim aktima donesenim na osnovu tog zakona.

Član 48.

(Pritužbe na rad sudija)

(1) Pritužba protiv sudije ili predsjednika suda, koju fizičko ili pravno lice uputi Ministarstvu pravde, bez odgađanja se dostavlja Visokom sudskom i tužilačkom vijeću na dalje postupanje.

(2) Kopija pritužbe dostavlja se predsjedniku suda, a ako se pritužba odnosi na predsjednika Suda, dostavlja se predsjedniku Višeg suda ili ako se odnosi na predsjednika Višeg suda, dostavlja se Opštoj sjednici tog suda.

DIO ŠESTI - FINANSIRANJE RADA SUDOVA

Član 49.

(Sredstva za rad)

(1) Bosna i Hercegovina je obavezna osigurati finansijsku i svaku drugu podršku kako bi se osiguralo nesmetano i efikasno funkcionisanje Sudova.

(2) Sudovi imaju svoj budžet, koji je sastavni dio Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

Član 50.

(Budžet)

(1) Prije početka svake budžetske godine, predsjednici Sudova podnose prijedlog budžeta Visokom sudskom i tužilačkom vijeću radi davanja mišljenja.

(2) U skladu s mišljenjem Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Sudovi mogu izmijeniti prijedlog budžeta, te konačni prijedlog dostavljaju Ministarstvu finansija i trezora Bosne i Hercegovine zajedno sa mišljenjem Visokog sudskog i tužilačkog vijeća.

(3) Predsjednici Sudova imaju pravo prisustvovati i zastupati svoje prijedloge na sjednicama Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i odgovarajućih komisija Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine kad god se vodi rasprava i odlučuje o pitanjima budžeta koja se odnose na njihov sud.

(4) Predsjednici Sudova zaduženi su za pripremu i izvršavanje budžeta tog Suda.

(5) Na kraju svake budžetske godine, predsjednici Sudova izvještavaju Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine o izvršavanju budžeta Suda.

DIO SEDMI - PRELAZNE ODREDBE

Član 51.

(Kontinuitet rada Suda)

(1) Sud nastavlja da radi u kontinuitetu.

(2) Predsjednik Suda, sudije i zaposleni u Sudu zadržavaju sva prava stečena prije stupanja na snagu ovog zakona.

(3) Predsjednik ili sudija Suda ima pravo učestvovati u proceduri izbora sudija Višeg suda i ako bude imenovan, zadržava status u skladu sa ranijom pozicijom do dana određenog u Odluci o početku rada Višeg suda.

(4) Na dan određen u Odluci o početku rada Višeg suda prestaje s radom Apelaciono odjeljenje Suda.

(4) Predsjednik Višeg suda može sporazumno sa predsjednikom Suda preuzeti zaposlene uz njihovu saglasnost, na istu ili sličnu poziciju koju to lice ima u Sudu.

Član 52.

(Obezbjeđenje uslova za početak rada Višeg suda)

(1) Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine i Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine će najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona osigurati potrebne materijalno-finansijske uslove za početak rada Višeg suda.

(2) Nakon što se ispune materijalno-finansijski uslovi i kadrovska popunjenost Visoko sudsko i tužilačko vijeće će donijeti Odluku o početku rada Višeg suda čiji sastavni dio će biti i odredba o ispunjenosti uslova za početak rada.

(3) Odluka iz stava (2) ovog člana se objavljuje u «Službenom glasniku BiH».

Član 53.
(Izbor sudija Višeg suda)

(1) Visoko sudsko i tužilačko vijeće dužno je u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti odluku o potrebnom broju sudija u Višem sudu.

(2) Visoko sudsko i tužilačko vijeće dužno je u roku od 60 dana od donošenja Odluke o potrebnom broju sudija provesti proceduru izbora i imenovanja predsjednika, a u dodatnom roku od dva mjeseca izbor i imenovanje sudija Višeg suda.

(3) Izbor predsjednika i sudija Višeg suda provodi se po konkursnoj proceduri propisanoj Zakonom o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, pod istim uslovima koji se odnose na imenovanje predsjednika i sudija Suda.

(4) Na mandat sudija i predsjednika Višeg suda primjenjuju se odredbe Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine koje regulišu mandat sudija i predsjednika Suda.

(5) Predsjednik Višeg suda će početi sa radom danom stupanja na snagu Odluke o početku rada Višeg suda.

Član 54.
(Plaće i naknade u Višem sudu)

(1) Radi utvrđivanja plaća, naknada i drugih primanja za predsjednika, sudije i stručno osoblje u Višem sudu, Ministarstvo pravde će dostaviti u proceduru usvajanja nacrt Zakona o izmjena i dopunama Zakona o plaćama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou Bosne i Hercegovine.

(2) Do stupanja na snagu izmjena zakona iz stava (1) ovog člana, za predsjednika, sudije i stručno osoblje u Višem sudu će se primjenjivati isti uslovi kao i za predsjednika, sudije i stručno osoblje u Sudu.

Član 55.
(Ocjenjivanje)

(1) Rezultati rada sudija i predsjednika Sudova ocjenjuju se najmanje jednom u tri godine u skladu sa kriterijima i u proceduri koju utvrdi Visoko sudsko i tužilačko vijeće.

(2) Novoizabrane sudije za prve tri godine rada ocjenjuju se jednom godišnje, a protekom tog perioda, ocjenjivanje se vrši u skladu sa stavom (1) ovog člana.

(3) Kriteriji iz stava (1) ovog člana su dostupni nosiocima pravosudne funkcije.

(4) Ocjenjivanje rezultata rada sudija vrši predsjednik tog suda, ocjenjivanje rezultata rada predsjednika Suda vrši predsjednik Višeg suda.

(5) Ocjenjivanje predsjednika Višeg suda vrši Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH.

Član 56.

(Uređivanje unutrašnje organizaciji i sistematizacije u Sudovima)

(1) Visoko sudsko i tužilačko vijeća, dužno je u roku od 30 dana od dana donošenja odluke o potrebnom broju sudija u Višem sudu utvrditi kriterije za određivanje ukupnog broja zaposlenih u tom sudu.

(2) Predsjednik Višeg suda dužan je u roku od 30 dana od dana preuzimanja dužnosti na osnovu kriterija iz stava (1) ovog člana, donijeti pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, a predsjednik Suda će uskladiti važeći ili donijeti novi pravilnik.

Član 57.

(Rješavanje predmeta)

(1) Predmete iz nadležnosti Višeg suda primljene u rad kod Apelacionog odjeljenja Suda, preuće Viši sud.

(2) Primopredaju predmeta iz stava (1) ovog člana će izvršiti predsjednici Sudova u roku od 30 dana od dana stupanja na dužnost predsjednika Višeg suda.

(3) Predsjednik Višeg suda dužan je bez odlaganja osigurati nesmetan rad na predmetima u skladu s ovim i drugim zakonima.

(4) Sudija Suda koji bude imenovan za sudiju Višeg suda ne može postupati u predmetima u kojima je odlučivao u prvom stepenu.

DIO OSMI - ZAVRŠNE ODREDBE

Član 58.

(Izmjene drugih zakona)

(1) Ministarstvo pravde će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona dostaviti u proceduru usvajanja nacrt Zakona o izmjena i dopunama Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, kojim će propisati uslove za imenovanje i mandat predsjednika i sudija Višeg suda.

(2) Ministarstvo pravde će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, dostaviti u proceduru usvajanja nacrt Zakona o izmjena i dopunama Zakona o plaćama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou Bosne i Hercegovine kojim se utvrđuje plaća, naknade i druga primanja za sudije i stručno osoblje u Višem sudu.

Član 59.

(Podzakonski akti)

Podzakonske akte potrebne za provođenje ovog zakona nadležne institucije će donijeti ili postojeće uskladiti s ovim zakonom u rokovima utvrđenim ovim zakonom, a do tada će se primjenjivati postojeći akti ako nisu u suprotnosti s ovim zakonom.

Član 60.

(Prestanak važenja drugih zakona)

Stupanjem na snagu Odluke o početku rada Višeg suda prestaje da važi Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine - Prečišćeni tekst («Službeni glasnik BiH» br. 49/09, 74/09 i 97/09).

Član 61.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u «Službenom glasniku BiH».

PS BiH, broj _____ /22

_____ 2022. godine

S a r a j e v o

PREDSJEDAVALJUĆI
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH

PREDSJEDAVALJUĆI
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH

OBRAZLOŽENJE

I – USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu III 1. g), Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojem je u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine provođenje međunarodnih i međuentitetskih krivično-pravnih propisa uključujući i odnose sa Interpolom i u članu IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine prema kojem je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine nadležna za donošenje zakona koji su potrebni za provođenje odluka Predsjedništva ili za vršenje funkcija Skupštine Bosne i Hercegovine po Ustavu Bosne i Hercegovine.

II - RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Obaveza države Bosne i Hercegovine je da građanima obezbijedi pravnu sigurnost i izvjesnost što je sastavni element principa vladavine prava u demokratskom društvu. Polazeći od potrebe za postojanjem sudske zaštite na nivou države BiH, koja je u skladu sa garancijama utvrđenim u EKLJP, Visoki predstavnik je donio Zakon o Sudu BiH, koji je sačinila Venecijanska komisija Vijeća Evrope. Nakon toga Parlamentarna skupština BiH je usvojila pomenuti zakon u istovjetnom tekstu, koji je kasnije mijenjan i dopunjavan.

Tako je osnivanjem Suda BiH omogućeno pružanje sudske zaštite u stvarima koje spadaju u nadležnost države BiH, što prema Ustavu BiH predstavlja preduslov za uspostavljanje vladavine prava u BiH. Sud ima svoju stvarnu nadležnost i u krivičnopravnoj oblasti, čije je izvorište u članu III stav 1. tačka g. Ustava BiH, koja određuje da je nadležnost institucija BiH provođenje međunarodnih i međuentitetskih propisa uključujući i odnose sa Interpolom. Odredbama Zakona uređena su pitanja stvarne nadležnosti i sastava Suda. Pod pojmom stvarne nadležnosti podrazumijeva se ovlaštenje Suda da odlučuje o određenoj vrsti predmeta ili da preuzima određene vrste procesnih radnji ili da obavlja i druge poslove propisane zakonom. U skladu s tim, Sud je nadležan za krivična djela utvrđena Krivičnim zakonom BiH i drugim zakonima BiH. Pored navedenih zakonskih određenja sadržanih u odredbama Zakona o Sudu BiH, još je propisano, da je Sud nadležan da **odlučuje po žalbama, odnosno pravnim lijekovima na odluke donesene u prvom stepenu.**

Što se tiče rješavanja žalbi u Zakonu o krivičnom postupku BiH postoji **pravilo dvostepenosti**, prema kome **žalbu izjavljenu protiv presude preispituje apelaciono vijeće Suda i o njoj donosi odluku u sjednici vijeća ili na osnovu održanog pretresa** (čl. 305.). Dakle, žalbu izjavljenu protiv presude Suda BiH preispituje isti taj Sud (apelaciono vijeće) i o njoj donosi odluku, što se kosi sa ustaljenom definicijom da: "Kao najvažniji pravni lijek, žalba protiv prvostepene presude definiše se kao redovan, devolutivan, suspenzivan i potpun pravni lijek stranaka i drugih zakonom ovlašćenih lica, kojim se traži od višeg suda da zbog određenog nedostatka prvostepenu presudu preinači ili da je u cjelini odnosno djelimično ukine i zamijeni presudom višeg suda."

Dakle, pravo na žalbu u krivičnom postupku je zakonsko, ustavno, konvencijsko i jedno od osnovnih ljudskih prava. Cjelokupan postupak po redovnim pravnim lijekovima, pa i pretres pred drugostepenim sudom je primarno postupak po žalbi, ispitivanje njene osnovanosti i donošenje odluke po žalbi. Radi toga pravo na žalbu u krivičnom postupku je garantovano u nacionalnom i međunarodnom krivičnom pravu i predstavlja centralno pravo subjekata žalbe na pobijanje svih nepravilnih i nezakonitih presuda donesenih pred prvostepenim sudom.

Nije sporno da je pravo na žalbu zakonsko pravo na nivou države BiH jer Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH) u članu 292. izricito propisuje pravo na žalbu i rok za podnošenje žalbe protiv presuda donesenih u prvom stepenu. Međutim član 2. stav 3. tačka a. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (MPGPP) priznaje pravo djelotvorne žalbe, a član 14. stav 5. MPGPP objezbjeđuje pravo žalbe svakom licu koje je proglašeno krivim za neko krivično djelo, tako da ima pravo da njegovu **krivicu i osudu razmotri viši sud u skladu sa zakonom.** Član 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP) objezbjeđuje pravo na **efikasan pravni lijek pred domaćim državnim tijelom ukoliko su povrijeđena prava priznata u ovoj Konvenciji tako da efikasnost mora biti institucionalna, stvarna, korektivna i materijalna**, dok član 2. Protokola 7. uz EKLJP garantuje pravo na žalbu u krivičnim predmetima tako da svako ko je osuđen za krivično djelo ima pravo da o njegovoj žalbi **odluči viši sud u skladu sa zakonom.** Član 47. Povelje o osnovnim pravima u Evropskoj uniji propisuje pravo na efikasan Pravni lijek i pravično suđenje.

Ustavni Sud BiH je u dva predmeta (AP 1785/06 od 30.3.2007. i AP 767/04 od 17.11.2005) razmatrao navedeno pitanje tj. da li prvostepeno i drugostepeno postupanje od strane istog suda

(Suda BiH) predstavlja kršenje prava garantovanih EKLJP i Ustava, te je dosljedno prateći praksu ESLJP, odbio kao neosnovane navode apelanata i zaključio da ne postoji kršenje standarda prava na pravično suđenje iz člana II/3e) Ustava BiH i člana 6. EKLJP.

U skladu sa zakonima o krivičnom postupku entiteta i Brčko distrikta BiH svrha i procesni cilj žalbe prvenstveno je sprečavanje nastupanja pravnosnažnosti prvostepene presude, te da nakon otklanjanja svih nedostataka u pobijanoj prasudi na koje su ukazali subjekti žalbe, drugostepeni sud donese novu, za njih povoljniju presudu. **Stoga drugostepeni sud donosi odluku o svim činjenicnim ili pravnim pitanjima koja su predmet osporavanja po jednom ili više žalbenih osnova.**

Dakle, kako domaći tako i međunarodni pravni akti opravdavaju pravo da o žalbi odluči viši sud u skladu sa zakonom, odnosno drugi nezavisan i nepristrasan sud.

Pravni lijekovi koji su dostupni podnosiocu moraju biti dovoljno sigurni ne samo u teoriji nego i u praksi, i ako nije tako, nedostajat će im neophodne dostupnosti i efikasnosti. Odnosno, ispitivanje jedne stvari u dvije sudske instance, od dva nezavisna suda pruža mnogo više jemstva za pravilnost i zakonitost postupka, a takođe i za potpunu zaštitu prava i interesa stranaka u postupku.

Nesporno je da sadašnje stanje preispitivanja sudskih odluka od strane apelacionog odjeljenja Suda BiH nije u suprotnosti sa članom 2. Protokola 7. EKLJP i članom 14. stav 5. MPGPP. Međutim, s obzirom da se sudije Suda BiH imenuju od strane VSTV BiH u Sud BiH, a ne u neko od odjeljenja u okviru tog Suda, a da, u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, raspored sudija po odjeljenjima, pa i u Apelaciono odjeljenje, vrši predsjednik Suda BiH, pri čemu ni Zakon o VSTV BiH, a ni Zakon o Sudu BiH ne određuju dodatne kriterije na osnovu kojih bi se vršilo to raspoređivanje sudija u Apelaciono odjeljenje, te da ne postoji ni jedna odredba u ovim zakonima koja garantuje stalnost imenovanja sudija u Apelaciono odjeljenje Suda BiH, ovakav način raspoređivanja sudija u Apelaciono odjeljenje Suda BiH ne pruža dovoljno garancija u pogledu njihove unutarnje nezavisnosti, tj. nezavisnosti svakog sudije u procesu donošenja odluka u odnosu na ostale sudije i na predsjednika suda. Postojeći način raspoređivanja sudija u Apelaciono odjeljenje Suda BiH također, ugrožava i percepciju javnosti o stvarnoj unutrašnjoj nezavisnosti sudija tog odjeljenja. Sve navedeno daje prednost i osnovanost za uspostavu i osnivanje posebnog Višeg suda BiH (drugostepenog), koji bi bio organizaciono i funkcionalno odvojen od Suda BiH kao prvostepenog suda i koji bi odlučivao o žalbama protiv svih odluka donesenih u prvom stepenu od strane Krivičnog i Upravnog odjeljenja Suda BiH.

Po pitanju institucionalne reforme apelacionog sistema u Sudu BiH, Evropska komisija je na svim sastancima Strukturisanog dijaloga o pravosuđu između EU i BiH zahtijevala: „*pronalaženje načina za jačanje objektivnosti parametara utvrđenih u članu 7.2. Zakona o Sudu Bosne i Hercegovine, kako bi se otklonila mogućnost zloupotrebe ili neprikladne primjene ovog člana..... uzimajući pri tom u obzir odgovarajuće zaključke iz mišljenja Venecijanske komisije*”.

TAIEX seminari, mišljenja Venecijanske komisije, prijedlozi predstavnika institucija koji su učestvovali u pripremi Nacrta zakona ponudili su najpovoljnije rješenje člana 7. stav 2. Zakona o Sudu BiH, koje je ocijenjeno kao najprihvatljivije i najispravnije, te je istim, otklonjena „Preširoka diskreciona ocjena koja se daje sudu i ugrožava pravnu sigurnost, vladavinu prava i

osnovne vrijednosti demokratskog društva (presuda Everpskog suda za ljudska prava, Strelac i dr. protiv Njemačke)“.

III. PRINCIPI (NAČELA) NA KOJIMA JE PRIJEDLOG ZASNOVAN

Prijedlog zakona zasnovan je na principima transparentnosti rada, principu dvostepenosti pri odlučivanju i principu odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija.

-Procesna nezavisnost - Procesne garancije nezavisnosti pravosuđa obuhvataju principe koji se odnose na sudski postupak. Ovi principi obuhvataju javnost suđenja, obavezu obrazloženja sudskih odluka, **pravo na višestepeni postupak te pravo na zakonitog sudiju**. Tumačenjem ovih odredbi jasno se vidi da princip javnosti podrazumijeva javan sudski postupak i javnu objavu presude. Nadalje, nezavisnost pravosuđa direktno se ostvaruje **principom višestepenosti**. Preispitivanje donesenih odluka od strane viših sudskih organa građanima pruža pravnu sigurnost da neće biti neustavno i nezakonito stavljeni u nepovoljniji položaj.

-Transparentnost rada je ključna za uspostavljanje mehanizama kontrole i jačanje povjerenja građana u pravosuđe. Transparentnost je posebno važna u pogledu rada zbog velikog stepena nezavisnosti, te se princip javnosti u radu pravosudnih organa javlja kao jedan od bitnih mehanizama kontrole i osiguranja odgovornosti. Pravosudne institucije trebaju graditi povjerenje u odnosima s javnosti na način da afirmišu principe transparentnosti i odgovornosti u svakodnevnom radu.

-Dvostepenost pri odlučivanju, kako pravo na djelotvoran pravni lijek predstavlja osnov za poštovanje i zaštitu individualnih prava, time je uspostava sudske kontrole na odluke prvostepenog suda u skladu s principima pravne države. Dakle, pravo na žalbu u krivičnom postupku je zakonsko, ustavno, konvencijsko i jedno od osnovnih ljudskih prava. Cjelokupan postupak po redovnim pravnim lijekovima, pa i pretres pred drugostepenim sudom je primarno postupak po žalbi, ispitivanje njene osnovanosti i donošenje odluke po žalbi. Radi toga pravo na žalbu u krivičnom postupku je garantovano u nacionalnom i međunarodnom krivičnom pravu i predstavlja centralno pravo subjekata žalbe na pobijanje svih nepravilnih i nezakonitih presuda donesenih pred prvostepenim sudom. Nesporno je da je žalba najvažniji pravni lijek, jer se žalba protiv prvostepene presude definiše se kao redovan, devolutivan, suspenzivan i potpun pravni lijek stranaka i drugih zakonom ovlašćenih lica, kojim se traži od višeg suda da zbog određenog nedostatka prvostepenu presudu preinači ili da je u cjelini odnosno djelimično ukine i zamijeni presudom višeg suda.

-Odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija- Nezavisnost nosilaca pravosudnih funkcija nije privilegija data u njihovom sopstvenom interesu, već u interesu vladavine prava i lica koja traže i očekuju nepristrasnu pravdu i ona obuhvata niz prava ali i obaveza. Opće je pravilo da nosilac pravosudne funkcije, koji ne vrši svoju funkciju na odgovarajući način, može biti podložan disciplinskoj odgovornosti, pred organom koji provodi disciplinski postupak u skladu s principima na kojima se zasniva pravednost procedure vođenja postupka i zakonitosti disciplinskih sankcija. U ovom pravcu Evropska mreža pravosudnih vijeća navodi u svojim preporukama da „*Pravosuđe može steći povjerenje društva kojem služi samo odgovornošću*“.

Nezavisan sudija može biti samo onaj koji je izabran od nezavisnog tijela, koje je bez bilo kakvih predrasuda steklo utisak o njegovim stručnim i moralnim kvalitetima, koje ga čine podobnim za

obavljanje funkcije. Međutim, s obzirom da se sudije Suda BiH imenuju od strane VSTV BiH u Sud BiH, a ne u neko od odjeljenja u okviru tog Suda, a da, u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, raspored sudija po odjeljenjima, pa i u Apelaciono odjeljenje, vrši predsjednik Suda BiH, pri čemu ni Zakon o VSTV BiH, a ni Zakon o Sudu BiH ne određuju dodatne kriterije na osnovu kojih bi se vršilo to raspoređivanje sudija u Apelaciono odjeljenje, te da ne postoji ni jedna odredba u ovim zakonima koja garantuje stalnost imenovanja sudija u Apelaciono odjeljenje Suda BiH, ovakav način raspoređivanja sudija u Apelaciono odjeljenje Suda BiH ne pruža dovoljno garancija u pogledu njihove unutarnje nezavisnosti, tj. nezavisnosti svakog sudije u procesu donošenja odluka u odnosu na ostale sudije i na predsjednika suda. Postojeći način raspoređivanja sudija u Apelaciono odjeljenje Suda BiH također, ugrožava i percepciju javnosti o stvarnoj unutrašnjoj nezavisnosti sudija tog odjeljenja.

IV - USKLAĐENOST PROPISA S EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Evropski standardi zahtijevaju da svaki čovjek, tokom odlučivanja o njegovom građanskom pravu i obavezi, ima pravo na pravedno suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim zakonom ustanovljenim sudom, uz pravo na pravni lijek. Svi međunarodni akti, a i zakonodavstva drugih zemalja ukazuju da je potrebno objezbjediti pravo žalbe svakom licu, odnosno da prvostepenu presudu treba da preispita nezavisan sud u skladu sa zakonom. Praksa je većine zemalja da drugostepeni sud donosi odluku o svim činjeničnim ili pravnim pitanjima koja su predmet osporavanja po jednom ili više žalbenih osnova, ali domaćim zakonom se reguliše organizacija pravosuđa.

Dakle, „pravo na efikasan pravni lijek pred domaćim državnim tijelom” koje proizilazi iz međunarodnih pravnih akata obavezuje sve države članice da svaka od njih individualno uređuje ovu oblast na način koji odgovara njenom ustavnom sistemu, državnoj strukturi i sl. Dakle, materija koja se uređuje Nacrtom zakona nije regulisana pravno obavezujućim aktima EU.

Kako bi se postigla veća pravna sigurnost i poboljšalo funkcionisanje pravosuđa, posebno u borbi protiv teškog kriminala cijenjeni su standardi utvrđeni Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije, odnosno definisanje krivičnih djela i sankcija u pojedinim oblastima posebno teških krivičnih djela urađeno je po uzoru na član 83. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

V - PROVEDBENI MEHANIZMI I OSIGURAVANJE POŠTIVANJA PROPISA

Provedba ovog zakona osigurana je kroz postojanje Suda Bosne i Hercegovine, Tužilaštva Bosne i Hercegovine kao i Višeg suda Bosne i Hercegovine koji se ustanovljava ovim zakonom. Dakle, ovim zakonom se ustanovljava sud čije se nadležnosti prvenstveno sastoji u obavezi rješavanja po žalbama izjavljenim protiv odluka, odnosno presuda Suda Bosne i Hercegovine.

VI –OBRAZLOŽENJE POJEDINIH RJEŠENJA

Dio prvi- Opće odredbe čl. 1 -4.

Slijedom Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama BiH u članu 1. Nacrta zakona, u formuliranju predmeta navodi se „osnovni sadržaj propisa koji važi za cijeli sadržaj pravnog propisa.“ Odnosno, ovaj član potvrđuje kontinuitet postojanja Suda BiH, ali i osnivanje novog Višeg suda kao drugostepenog, te određuje druga pitanja koja se razrađuju i uređuju ovim propisom.

Venecijanska komisija je na svojoj 91. plenarnoj sjednici, održanoj 15.-16. juna 2012.godine usvojila Mišljenje o pravnoj sigurnosti i nezavisnosti pravosuđa u Bosni i Hercegovini i naglasila potrebu uspostavljanja posebnog suda, kao drugostepenog suda za preispitivanje odluka usvojenih od strane Suda BiH, koji bi bio nezavisan i stvorio veći stepen povjerenja u pravičnost njegovih presuda i uopšteno u pravosudni sistem. U tom Mišljenju se ohrabruje već tada započeti proces pripreme nacrtu zakona i ukazuje na potrebu promišljanja o uvođenju jedinstvenog Zakona o sudovima BiH, umjesto dva odvojena zakona koja bi se odnosila pojedinačno na Sud BiH i na drugostepeni-apelacioni sud. Sukladno navedenom, a i kasnijim mišljenjima i preporukama **član 2.** Nacrta zakona na nivou BiH definiše uspostavu dvije sudske instance, odnosno Sud BiH kao prvostepeni i Viši sud BiH kao drugostepeni sud. Cilj Nacrta zakona je da uspostavi Viši sud BiH, koji će djelovati kao drugostepeni sud na državnom nivou i primati žalbe na odluke prvostepenog Suda BiH i takođe odlučivati o drugim pitanjima navedenim u ovom nacrtu Zakona.

Sjedište Sudova precizirano je **članom 3.** Nacrta.

Obaveza za formulisanje **člana 4.** Nacrta proizilazi iz Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa (član 44.)

Dio drugi – Osnovna načela na kojima se zasniva rad sudova čl. 5- 15.

Cijeneći da je ovo organizacioni zakon, a sukladno zakonima o sudovima u entitetima i Brčko distriktu ove odredbe sadrže generalne principe kojima se vodi pravosuđe, odnosno definirani su generalni principi primjenjivi na sudsku vlast, a koji nisu već definirani i propisani u Zakonu o VSTV-u BiH.

Članom 17. tačka (25) Zakona o VSTV-u BiH propisano je da ovo tijelo „utvrđuje broj sudija, tužilaca i zamjenikâ glavnog tužioca za sudove i tužilaštva“, a istim Zakonom utvrđena je „mreža“ odnosno popis svih sudova u BiH, ali u tom Zakonu nije pozicioniran Viši-drugostepeni sud BiH koji se osniva ovim Nacrtom zakona. Upravo se radi navedenog **član 5. Nacrta** poziva na to opšte načelo shodno kojem će VSTV utvrditi broj sudija u ovim sudovima.

Kada je riječ o nezavisnosti pravosuđa, ovaj princip je na evropskom nivou zagarantovan članom 6 EKLJP i članom 47 Poveljom o osnovnim pravima Evropske unije, povezan s demokratskim režimom i poštovanjem principa podjele vlasti. To je osnovna garancija vladavine prava, demokratije i poštivanja ljudskih prava. **Članom 6.** Nacrta zakona su precizirana dva osnovna oblika nezavisnosti pravosuđa: institucionalni i individualni, odnosno sposobnost pravosuđa da djeluje bez pritiska od ostalih grana vlasti – izvršne i zakonodavne i da donosi odluke bez vanjskih uticaja, tj. nezavisnost sudije pojedinaca prilikom obavljanja njegove profesionalne dužnosti. Nezavisno odlučivanje sudije kao pojedinca mora biti slobodno tako da donosi odluke u predmetima bez ikakvog spoljnog uticaja, te je stavom (2) ovog člana ta sloboda pojačana kroz zabranu drugih da naruše ovaj bitan princip.

Član 7. Nacrta se odnosi na odgovornost sudija, međutim ta odgovornost podrazumijeva njihovu dužnost za djelotvornost i savjeno postupanje u predmetu koji im je dodjeljen u rad, jer je pitanje lične odgovornosti usljed *zle namjere i krajnjeg nehata* disciplinski kažnjivo i to je predmet Zakona o VSTV-u BiH.

Članom 8. Nacrta propisan je „imunitet“ tako da „procjena činjenica ili odmjeravanje dokaza koje vrše sudije da bi donijele odluke u predmetima ne smije dovesti do građanske ili disciplinske

odgovornosti“. Shodno stavu (3) ovog člana za štetu koju učini sudija u vršenju sudijske funkcije odgovara Bosna i Hercegovina, ovo iz razloga što bi *nametanje odgovornosti za naknadu štete sudijama moglo imati inegativan uticaj na rad pravosuđa u cjelini, te bi moglo ograničiti diskreciju sudija u pogledu tumačenja i primjene prava* (Mišljenje Venecijanska komisija- 95. plenarna sjednica 14.-15. juni 2013.)

Opšti princip zaštite prava naglašen je u **članu 6.** Nacrta, koji obuhvata i pravo na pravično suđenje kao i jednakost svih građana predzakonom.

Princip prema kojem "sudsku odluku može preispitivati samo nadležan sud", odredba **člana 10.** pojašnjava da su odluke Suda BiH podložne preispitivanju samo na Višem sudu BiH, koji se upravo uspostavlja radi preispitivanja odluka Suda BiH od drugog nezavisnog suda.

Član 11. ukazuje na princip javnosti (Rad Sudova je javan). Izuzeci od javnih sudskih rasprava propisani su procesnim zakonima u BiH (Zakonu o krivičnom postupku BiH, Zakonu o parničnom postupku pred Sudom BiH, Zakonu o upravnim sporovima.... i članu 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima) te će sudovi primjenom tih propisa u postupku odlučiti o osnovanosti isključenja javnosti.

Članovi 12. i 13. Nacrta zakona regulišu formalna pitanja kao što su službene legitimacije i nošenje i izgled sudijske toge.

Član 14. odnosi se na isticanje oznaka pripadnosti od strane sudija, odnosno ograničenje ovog prava usljed obnašanja javne funkcije i odražavanja nepristrasnosti sudija, pa je stoga primjenjivo na sudije samo za vrijeme vršenja službene i sudske dužnosti.

Član 15. Nacrta zakona nama za cilj regulisati proceduru sudske saradnje, nego navodi samo opšte pravilo da su sudovi dužni saradivati.

Dio treći Nacrta zakona– Nadležnost sudova-čl.16-20.

U Poglavlju I uređuje se nadležnost Suda BiH kao prvostepenog suda, i to kroz čl. 16, 17. i 18.

Član 16. propisuje krivičnu nadležnost:

Član 16. stav (1) daje Sudu BiH prvostepenu nadležnost za krivična djela utvrđena Krivičnim zakonom BiH i drugim zakonima BiH, te ne zahtjeva nikakvo posebno obrazloženje.

Međutim, određene dileme su bile u formulaciji stava (2) člana 15, koji propisuje krivičnu nadležnost Suda BiH.

Naime, Venecijanska komisija je još 2013.g objavila Mišljenje o tadašnjem nacrtu Zakona o sudovima BiH¹, u kojem je zaključila da tako važna odredba koja reguliše krivičnu nadležnost – pogotovo njen stav 2) mora biti precizirana na način da ne ostavlja prostora za dvojako tumačenje. U brojnim pokušajima da se precizira navedena odredba, 20.07.2017.godine je na sastanku Strukturiranog dijaloga o pravosuđu između EU i BIH ponuđen prijedlog za navedeni stav 2) od

¹ (Vidjeti pasus br. 88, tačka 7 na [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2013\)015-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2013)015-e))

strane stručnjaka Evropske komisije, a koji se zasniva na pravnoj stečevini Evropske unije – članu 83. Ugovora o funkcioniranju EU (TFEU)².

Naime, ovaj Zakon, kao što je to slučaj i sa navedenom normom pravne stečevine EU je organizacione, a ne materijalnopravne prirode. Iz tog razloga je prijedlog stručnjaka EU zauzeo stav da se norma treba pozivati na „područja/oblasti“ krivičnih djela, kao što je to uradio TFEU, a ne takstativno nabrajati krivična djela. Ovo iz naročitog razloga jer se krivična djela, npr. korupcije, kao takva ne mogu naći u entitetskim krivičnim zakonima jer nisu definirana kao „korupcija“ već kao zloupotreba položaja, primanje i davanje mita itd., kao što na isti način, nemamo definirana navedena djela kao „korupcija“ u svim zemljama članicama EU, već su različita krivična djela iz te kategorije grupisana u oblast koja se u širem smislu zove korupcija. Imajući to u vidu, Sud i Tužilaštvo BiH bi imali značajne poteškoće prilikom odlučivanja koje djelo bi imalo elemente korupcije, iako postoji od nedavno uputstvo VSTV o kategorizaciji koruptivnih krivičnih djela, ali koje je samo upućujuće prirode za lakše zavođenje i praćenje predmeta u TCMS-u.

To se odnosi i na sva druga krivična djela koja nisu taksativno nabrojana kao „djela“, nego područja-oblasti „terorizma“, „organiziranog kriminala“ itd. Također, ukoliko bi se ostalo pri nabrojanju samo krivičnih djela a ne područja/oblasti, to bi značilo da svako novo krivično djelo koje će iz određenog područja biti u budućnosti uvedeno u krivične zakone entiteta i Brčko Distrikta bi automatski bilo isključeno iz opsega primjene ovog stava Zakona o sudovima BiH, odnosno ukazivalo bi na potrebu dopuna ovog zakona.

Upravo iz tih razloga i norma člana 83. TFEU koristi termin „područja/oblasti“ kada navodi da „s obzirom na razvoj kriminaliteta, Vijeće može usvojiti odluku kojom se utvrđuju ostala **područja** kriminaliteta koja ispunjavaju kriterije definirane u ovom stavku.“

Potpuno razumijući nomotehnička pravila izrade propisa koja možda ne sugerišu pozivanje na „područja“ u ovom slučaju, znajući da je taj termin stran u nomotehničkoj praksi u BiH, jasno je da jedino korištenjem tog termina složen pravni sistem sa četiri jurisdikcije kao što je slučaj sa BiH može djelotvorno funkcionirati kad je u pitanju objekt zaštite ove norme, a to je država BiH. Na kraju, upravo iz procesa približavanja EU, BiH će se morati opredijeliti za terminologiju, koja iako možda nova u praksi, omogućava efektivnu primjenu zakona EU na njenom teritoriju.

U skladu sa svim gore navedenim, korišten je termin „krivičnih djela iz područja/oblasti (umjesto navođenja materijalnog naziva tih djela u prvom dijelu stava 2).

TFEU je također izričito jasan kad navodi da se radi o djelima u „području **osobito teškog** kriminaliteta s prekograničnim elementima koji proizlaze iz prirode ili učinka takvih kaznenih djela ili iz posebne potrebe njihova zajedničkog suzbijanja“. Međutim, i TFEU je organizacione prirode i da ostavlja zemljama članicama da svaka na svoj način definišu stepen „težine“ krivičnog djela, pa je ocijenjeno kao **dobro ostaviti ovako šire postavljenu normu, ako se već ne ide u bliže definiranje pojma „teški oblik krivičnih djela“.**

Na isti način je uveden pojam „šteta velikih razmjera“ jer je neopravdano ostaviti mogućnost da Sud BiH procesuirao bilo koju štetu, naročito bagatelnu. Ako se već ne definiše razmjera štete u ovom propisu (a bilo je takvih pokušaja uvođenja cenzusa na raspravama u okviru Strukturiranog dijaloga), onda je bolje ostaviti Sudu da kroz praksu iskristališe koji je to nivo štete „velikih razmjera“ koji bi bio dovoljan za zasnivanje nadležnosti u ovom slučaju.

² Zvaničan prijevod člana 83. TFEU na hrvatskom jeziku vidjeti na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A12016ME%2FTXT>

Konačno, u skladu sa citiranim Mišljenjem Venecijanske komisije³, a kako je i učinjeno u prijedlogu, razdvojeno je izvršenje krivičnih djela iz pojedinih područja/oblasti od strane pojedinaca i kriminalnih grupa.

Dakle član 16. stav (2) zasniva nadležnost Suda BiH za krivična djela iz nadležnosti entiteta ili kantona ili Brčko distrikta zbog toga što je:

- krivično djelo počinjeno na, ili....od strane pojedinca,
- krivično djelo počinjeno na, ili....od strane kriminalnih grupa,
- izvršenjem krivičnog djela nastala šteta velikih razmjera za BiH,
- krivično djelo u suprotnosti sa međunarodnim obavezama.

Član 16. stav (3) u tački a) propisuje nadležnost Suda BiH u području međunarodne i međuentitetske saradnje, te je nepotrebno dodatno obrazloženje. (Venecijanska komisija preporučuje da on ostane ovakav kakav jeste).

Nadalje isti stav (3) u tački b) propisuje nadležnost Suda BiH da u skladu Glave XXIV - vanredni pravni lijek – postupa kod ponavljanja postupka, odnosno provodi ponovi krivični postupak koji je okončan pravosnažnom odlukom Suda na način kako je riješeno u Zakonu o krivičnom postupku BiH (Venecijanska komisija preporučila je da je u odredbu potrebno uvrstiti pozivanje na ovaj zakon).

Članovima 17. i 18. uređena je građanska i upravna nadležnost. Iako shodno važećem Zakonu o Sudu BiH Upravno odjeljenje rješava i građanske i upravne sporove, ovim Nacrtom se pojedinačno regulišu ove dvije vrste nadležnosti.

Nadležnost propisanu ovim članovima je nepotrebno dodatno obrazlagati, ali radi komentara Venecijanske komisije iz Mišljenja iz 2013. godine u vezi tačke b) člana 17. ističemo da se radi o tužbama za naknadu štete nastale npr. iz radnih odnosa (neosnovani otpust radnika, neosnovana suspenzija s radnog mjesta,...), neosnovanog pritvora ili lišavanja slobode... dakle, radi se o šteti koja je nastala *pri vršenju poslova* službenih lica.

U Poglavlju II Nacrta uređuje se nadležnost Višeg suda BiH kao drugostepenog suda, i to kroz čl. 19. i 20.

Prema nacrtu Zakona, Viši sud BiH ima nadležnost da odlučuje po pravnim lijekovima na odluke Suda BiH, i to po redovnim pravnim lijekovima tačka a) koji su predviđeni zakonima (npr. žalba), ali i vanrednim pravnim lijekovima tačka c) koji su predviđeni zakonima.

Tačkom b) člana 19. stav (1) propisuje se da je Viši sud BiH nadležan da odlučuje o „*pravnim lijekovima na odluke svojih vijeća ako zakonom nije drugačije određeno*“ (npr. Član 317a. (1) Protiv presude vijeća apelacionog odjeljenja dozvoljena je žalba u slučaju.... O žalbi protiv drugostepene presude odlučuje trećestepeno vijeće sastavljeno od trojice sudija.) Drugi nedostaci ove odredbe uočeni od strane Venecijanske komisije su otklonjeni.

Dio četvrti Nacrta zakona–Unutrašnja organizacija sudova

³ Pasus 42

Poglavlje I- Rukovođenje sudovima i rad u sjednicama - čl. 21-24.

Ovim dijelom Nacrta propisana su i vrlo jasno, u skladu sa dosadašnjom praksom i potrebama, definisana ovlaštenja i odgovornosti predsjednika sudova, opšte sjednice sudova, Proširene sjednice Višeg suda i kolegija. Ove odredbe su koncipirane na bazi dobre prakse u primjeni istih u entitetskim zakonima o sudovima.

Poglavlje II - Sudska odjeljenja i odjeli –čl. 25-29.

Od uspostave Suda BiH pokazalo se opravdanim organizaciono unutrašnje ustrojstvo kroz osnivanje sudskih odjeljenja, te u tom pravcu istu praksu prati i ovaj Nacrt zakona. Obzirom da je Upravno odjeljenje rješavalo predmete iz „građanske“ oblasti, **članom 25.** stav (1) tačka b) Nacrta, predviđeno je posebno građansko odjeljenje, te je stavom (2) ovog člana ostavljena mogućnost za, u slučaju opravdanosti, uspostave „izvršnog odjeljenja“. Shodno dosadašnjoj praksi, način rada sjednica sudskih odjeljenja uređen je **članom 26.** iako važeći Zakon o Sudu BiH precizira koji odjeli postoje u kom odjeljenju, nakon analize uočeno je opravdanim da se ostavi mogućnost za uspostavu odjela u odjeljenjima za koja se ukaže potreba, i to na način kako to predviđa **član 27.** Nacrta.

Poglavlje III – Sudska uprava i službenici suda –regulisano je čl.30.-42.

Član 30. Nacrta propisuje šta čini sudsku upravu, a članovi 31, 32. i 33. propisuje pojedinačne nadležnosti organa sudske uprave. Sadržaj ovih odredbi preciziran je u skladu dosadašnje dobre prakse ovih organa sudske uprave.

Čl. 34-42. reguliše stručno sudsko osoblje, administrativno i pomoćno osoblje. Cijeneći da su prava, dužnosti, opšti uslovi za zaposlenje,... za sve ove kategorije propisani posebnim zakonima (Zakon o radu u institucijama BiH, Zakon o državnoj službi u institucijama BiH, Zakon o platama i naknadama u institucijama BiH, Zakon o platama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou BiH,..), time se ovim odredbama upućuje koji propis se odnosi, odnosno primjenjuje na pojedinačnu kategoriju. Ukupan broj zaposlenih u svakom sudu, koji je potreban za blagovremeno i efikasno obavljanje poslova utvrđuje se sukladno „kriterijima“, koje, u skladu svoje nadležnosti utvrđuje VSTV BiH kako je i predviđeno **članom 40.** Nacrta.

Poglavlje IV – Zaštita tajnih podataka

Član 43. Nacrta propisuje dužnost kako sudija tako i službenika suda da čuvaju u tajnosti svoja saznanja o učesnicima postupka kao i pravnim i činjeničnim okolnostima njihovog predmeta do kojih su došli u toku službenog rada, a član 44. propisuje dužnost čuvanja službene tajne bez obzira na način na koji su je doznali, te ta obaveza traje i nakon prestanka rada u sudu..

Dio peti - Nadležnost Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine čl.45-48.

Uloga Ministarstva pravde BiH, shodno Mišljenju Venecijanske komisije **članom 45.** Nacrta je ograničena i precizirana u pravcu provođenja aktivnosti kojim se može pospješiti rad sudova, te na međusobnu saradnju i komunikaciju.

Član 46. proizilazi iz prava i obaveze ovlaštenog inspektora koja su mu data Zakonom o upravi, da vrši nadzor nad pravilnim obavljanjem poslova uprave, pa time i sudske uprave.

Zakonom o sudskoj policiji Bosne i Hercegovine uspostavljena je sudska policija koja pruža pomoć Sudu BiH i izvršava druge naloge tog Suda u skladu sa pomenutim zakonom, ali kako se ovim Nacrtom uspostavlja i Viši sud BiH, neophodan je bio član 47.

Cijeneći da nisu rijetki slučajevi da Ministarstvo pravde zaprimi pritužbu protiv sudije ili predsjednika suda, a cijeneći nadležnost VSTV-a BiH, odnosno da je Ured disciplinskog tužioca jedino ovlašten da postupa po pritužbama, to je precizirano članom **48. Nacrta**.

Dio šesti - Finansiranje rada sudova

U članu 50. Nacrta zakona precizno su navedeni koraci postupanja sudova od podnošenja prijedloga budžeta do podnošenja izvještaja o izvršenju budžeta. Ovaj član je upotpunosti usaglašen sa načinom odobravanja sredstava drugih institucija koje se finansiraju iz Budžeta BiH.

Dio sedmi - Prelazne odredbe-čl. 51.-57.

Individualna nezavisnost sudije ima više aspekata, a Venecijanska komisija ocjenjuje naročito bitnim sigurnost mandata i finansijsku sigurnost – „mandat sudije mora biti adekvatno osiguran zakonom, a u idealnom slučaju, treba da završi penzionisanjem“. Upravo iz tog razloga **član 51. st. (1) i (2) Nacrta** propisuje da uspostavljeni Sud BiH nastavlja da radi u kontinuitetu i da predsjednik Suda i sudije zadržavaju sva prava stečena prije stupanja na snagu ovog zakona.

Nadalje, individualna nezavisnost sudije ima i druge aspekte, a Venecijanska komisija ocjenjuje bitnim imenovanje i unaprijeđenje sudija, te je shodno tome članom 51. stav (3) ostavljena mogućnost predsjedniku ili sudijama Suda BiH da učestvuju u proceduri izbora sudija Višeg suda BiH, s tim da svaki pojedinac, ako bude imenovan, zadržava status u skladu sa ranijom pozicijom na Sudu BiH do početka rada Višeg suda.

Kako je navedeno u stavu (1) Sud BiH nastavlja da radi u kontinuitetu, ali cijeneći razloge zbog kojih se donosi ovaj zakon, a kako je predviđeno u stavu (4) čl.51., početkom rada Višeg suda prestaje s radom Apelaciono odjeljenje Suda BiH koje je vršilo drugostepenu nadležnost u tom sudu.

Kako stav (2) člana 51. garantuje stalnost funkcije predsjedniku i sudijama Suda BiH, isto tako je ovim stavom garantovana stalnost zaposlenja ostalog zaposlenog osoblja, a stav (4) ostavlja mogućnost da predsjednik Višeg suda može sporazumno sa predsjednikom Suda preuzeti zaposlene uz njihovu saglasnost, na istu ili sličnu poziciju koju to lice ima u Sudu.

Član 52. Nacrta propisuje obavezu nadležnih ministarstava da osiguraju u predviđenom roku potrebne materijalno-finansijske uslove za početak rada Višeg suda, nakon čega će, sukladno stavu (2) tog člana Visoko sudsko i tužilačko vijeće donijeti Odluku o početku rada Višeg suda čiji sastavni dio će biti i odredba o ispunjenosti uslova za početak rada.

Cijeneći nadležnosti Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, **članom 53.** Nacrta ostavljen je rok da to Vijeće donese odluku o potrebnom broju sudija u Višem sudu, u dodatnom roku provede proceduru izbora i imenovanja predsjednika, a u novom dodatnom roku izvrši izbor i imenovanje sudija Višeg suda. Obzirom da su Zakonom o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine propisani uslovi potrebni za pojedinačne funkcije u pravosuđu, uz navođenje svakog uspostavljenog suda u BiH, stavom (3) ovog člana je (zbog praznine u Zakonu o VSTV-u) propisano da se izbor kako predsjednika, tako i sudija u Višem sudu provodi po proceduri i pod uslovima koji se odnose na imenovanje predsjednika i sudija Suda BiH i uz primjenu odredbi koje se odnose i na mandat (stav 4).

Do izmjena Zakona o plaćama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou Bosne i Hercegovine kojim će se precizirati plate i naknade za predsjednika, sudije i stručno osoblje u Višem sudu, primjenjivaće se isti uslovi kao i za predsjednika, sudije i stručno osoblje u Sudu BiH kako je to predviđeno **članom 54.** Nacrta zakona.

Zakonom o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine u članu 17. tačka (22) propisana je nadležnost Vijeća da “utvrđuje kriterijume za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca”. Zakonima o sudovima u entitetima i Brčko distriktu propisano je da rezultate rada sudija vrši predsjednik tog suda, ocjenjivanje rezultata rada predsjednika suda vrši predsjednik suda višeg po rangu. Važeći Zakon o Sudu BiH nema predviđenu mogućnost ocjene sudija tog suda. Sukladno navedenom u ovaj Nacrt inkorporiran je **član 55.** koji propisuje način ocjenjivanja sudija i predsjednika u ova dva suda koji su predmet ovog Nacrta zakona. Venecijanska komisija je u svom ranijem mišljenju istakla da *“Ova odredba djeluje problematično pošto određuje predsjednika suda kao centralnu figuru u procesu ocjenjivanja sudija. To ne samo da može dovesti do sukoba interesa, nego i do zloupotrebe, jer se ograničava nezavisnost sudija pojedinaca.”* U tom kontekstu napominje se da je zakonom propisana učestalost ocjenjivanja, a posljedice tog ocjenjivanja imaju važnost prilikom unapređenja, odnosno u konkursnoj proceduri za neku drugu poziciju od one na kojoj se sudija nalazi i u skladu koje je ocijenjen. Nadalje, VSTV je ovlašten da utvrdi kriterije ocjenjivanja koji su dostupni nosiocima pravosudne funkcije, te je ocjenjivač dužan obrazložiti ocjenu u skladu sa datim kriterijima.

Također, u skladu sa svojim nadležnostima VSTV će u roku ostavljenom u **članu 56. Nacrta** utvrditi kriterije za određivanje ukupnog broja zaposlenih u tom sudu, a iz stava (2) ovog člana proizilazi obaveza za predsjednika Višeg suda da donese pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u tom sudu, a predsjednik Suda će u slučaju potrebe uskladiti važeći ili donijeti novi pravilnik.

Član 57. Nacrta zakona propisuje obavezu preuzimanja predmeta iz nadležnosti Višeg suda koji su primljeni u rad kod Apelacionog odjeljenja Suda, te je stavom (2) ovog člana ostavljen rok predsjednicima Sudova da izvrše primopredaju predmeta. U skladu sa stavom (3) predsjednik Višeg suda dužan je da osigura rad na predmetima koje preuzme od Apelacionog odjeljenja Suda BiH.

Dio osmi – Završne odredbe-čl. 58.-61.

Ovim dijelom ostavlja se rok za pripremu neophodnih izmjena zakona, donošenje podzakonskih akata, određuje rok prestanka Zakona o Sudu BiH, kao i stupanje na snagu ovog zakona.

VII - FINANSIJSKA SREDSTVA ZA PROVOĐENJE PROPISA

Ovim zakonom je propisano da je Bosna i Hercegovina obvezna osigurati nužnu finansijsku i svaku drugu podršku kako bi se osiguralo nesmetano i pravilno funkcioniranje Sudova. Dakle sredstva za organizovanje i rad Sudova osiguravaju se u budžetu Bosne i Hercegovine. Međutim, sredstva za finansiranje Suda BiH su već osigurana, te usvajanjem ovog zakona ukida se Apelaciono odjeljenje Suda Bosne i Hercegovine, čime su u biti u budućnosti dobrim dijelom pokrivena finansijska sredstva za rad Višeg suda, ali koje je u ovom momentu teško procijeniti.

Nesporno je da će prije početka rada Višeg suda biti potrebno osigurati materijalno-finansijske uslove i to: smještaj i nabavku opreme, te upošljavanje sudija i drugog nesudijskog osoblja.

U kontekstu navedene ponude treba cijeliti da će Viši sud imati najmanje 24 sudija i oko 96 lica nesudijske funkcije za čiji rad je potreban kako kancelarijski prostor tako i sudnice. Imajući u vidu

smještajne kapacitete Suda BiH, ali i drugih sudova u BiH, procjena je da bi smještajni prostor, pravilno raspoređen za planirani broj osoblja, trebao iznositi namanje 1600m².

U nastavku je data okvirna procjena potrebnih sredstava za uspostavljanje Višeg suda Bosne i Hercegovine, a koje se odnosi na:

- Bruto plate i naknade troškova za sudije
- Bruto plate i naknade troškova za ostale uposlenike
- Izdaci za materijal i usluge
- Troškovi opremanja – IKT oprema

1. Bruto plate i naknade troškova za sudije

Sredstva za bruto plate i naknade troškova uposlenih su procijenjena prema zadatim parametrima o broju sudija (23 sudija i predsjednik suda), koristeći iznos osnovnih plata sudija Suda BiH iz Zakona o platama i naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama Bosne i Hercegovine koji je na snazi u momentu pripreme ove procjene. Procijenjen je prosječni radni staž sudija od 20 godina.

Prema okvirnoj procjeni za bruto plate i naknade troškova uposlenih koje pripadaju sudijama prema Zakonu o platama i naknadama sudija i tužilaca u pravosudnim institucijama BiH potrebno je izdvojiti oko **2.466.966 KM** na godišnjem nivou.

2. Bruto plate i naknade troškova za ostale uposlenike

Broj zaposlenog osoblja koji ne obavlja sudijsku funkciju je procijenjen na osnovu omjera koji trenutno postoji u Sudu BiH, a koji iznosi približno 4 zaposlenika koji ne obavljaju sudijsku funkciju u odnosu na jednog sudiju. Za procjenu sredstava za plate nesudijskog osoblja korišteni su podaci o prosječnim platama zaposlenog osoblja u Sudu BiH.

Prema navedenim parametrima za 96 zaposlenih koji ne obavljaju sudijsku funkciju, uzimajući u obzir plate i naknade zaposlenog osoblja u Sudu BiH, potrebno je izdvojiti oko **2.868.121 KM** na godišnjem nivou.

3. Ukupan iznos za bruto plate i naknade troškova zaposlenih za sudije i ostale uposlenike

Prema navedenim parametrima ukupno bi za plate i naknade troškova uposlenih za sve zaposlene u Višem sudu BiH (sudije i nesudijsko osoblje) bilo potrebno izdvojiti oko **5.335.087 KM** na godišnjem nivou.

4. Izdaci za materijal i usluge

Procjena izdataka za materijal i usluge je urađena na osnovu podataka o izdacima Suda BiH i broja sudija u Sudu BiH, te procijenjenog broja sudija Višeg suda BiH. S obzirom na činjenicu da omjer broja sudija Suda BiH u odnosu na procijenjeni broj sudija Višeg suda približno 2:1 procijenjeno

je da bi ukupan iznos izdataka za materijal i usluge iznosi ukupno **1.964.168 KM** na godišnjem nivou.

5. Troškovi opremanja – IKT oprema

Kada je riječ o opremanju Višeg suda BiH IKT opremom, procjena pokazuje slijedeće potrebe:

Br.	Oprema	Količina	Jedinična cijena (KM) bez PDV-a	Ukupno (KM)
1	Antena za pristup pravosudnoj mreži za prenos podataka	1	5.500,00	5.500,00
2	Godišnji zakup backup linka za povezivanje na pravosudnu mrežu za prijenos podataka (5 Mbps)	12	500,00	6.000,00
3	Router za povezivanje na pravosudnu mrežu za prenos podataka	1	5.500,00	5.500,00
4	Lokalna mreža za prenos podataka*	1	65.000,00	65.000,00
5	Switchevi za lokalnu mrežu za prenos podataka	6	2.000,00	12.000,00
6	Serveri za potrebe suda (+ prateća softverska licenca za server)	2	18.000,00	36.000,00
7	Sistem za skladištenje podataka	1	30.000,00	30.000,00
8	Računari za sudije i administrativno osoblje (+ prateće softverske licence za računar)	100	1.700,00	170.000,00
9	Laptop	25	1.600,00	40.000,00
10	Individualni štampači za sudije i administrativno osoblje	50	550,00	27.500,00
11	Mrežni štampač za pisarnicu i daktilobiro	5	2.000,00	10.000,00
12	Skeneri za potrebe pisarnice suda	3	8.800,00	26.400,00
13	Audio/video oprema za snimanje ročišta u krivičnim predmetima i primjenu mjera zaštite svjedoka - velika sudnica	2	140.000,00	280.000,00
14	Audio/video oprema za snimanje ročišta u krivičnim predmetima i primjenu mjera zaštite svjedoka - mala sudnica	2	95.000,00	190.000,00
15	Projektor	2	1.000,00	2.000,00
16	Kopir aparat	4	5.500,00	22.000,00
17	Klima uređaj za serversku sobu	2	5.000,00	10.000,00
18	Digitalni foto aparat	2	500,00	1.000,00

19	Info pult	1	4.000,00	4.000,00
	Ukupno		942.900,00	

Napominjemo da je procjenu troškova LAN mreže moguće uraditi naknadno kada se utvdi lokacija u kojoj će biti smješten sud.

Navedene stavke ukupno bi iznosile 8. 242.155,00KM.

Navedenom iznosu treba dodati izdatak za smještajni prostor, koji bi trebao iznositi namanje 1600m², koji nije namjenski obezbijeđen, te ukupnom novčanom iznosu treba dodati zakupninu poslovnog prostora koja iznosi najmanje 30KM mjesečno po kvadratnom metru, što iznosi 49.600,00KM na mjesečnom nivou, odnosno 1.041.600,00KM .

Ukupna sredstva bi iznosila **9.283.755,00 KM.**